

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/1701,Pokaz-filmu-Popiol-i-diament-w-ramach-VII-edycji-Edukacyjnego-Przeglądu-Filmowego.html>
07.04.2026, 18:42

Pokaz filmu „Popiół i diament” w ramach VII edycji Edukacyjnego Przeglądu Filmowego „Kino w PRL - PRL w kinie” - Warszawa, 4 grudnia 2007 r.

W dniu 4 grudnia 2007 roku w ramach VII edycji Edukacyjnego Przeglądu Filmowego 2007/2008 „Kino w PRL - PRL w kinie” w warszawskiej Kinotece odbył się pokaz filmu **„Popiół i diament”**, reż. Andrzej Wajda, rok prod. 1958, [105 min.]. Prelekcję przed filmem wygłosił prof. dr hab. Dariusz Jarosz (Instytut Historii PAN) Projektację jak zwykle poprzedził również pokaz Polskiej Kroniki Filmowej [10 min.].

„Popiół i diament” jest ekranizacją powieści Jerzego Andrzejewskiego, która w PRL-u doczekała się ponad 20 wydań. Po roku 1989 pojawiły się głosy oficjalnie krytykujące książkę, a pośrednio również jej filmową wersję. Nagle „jedna z najważniejszych polskich książek ostatniego półwiecza”, mimo niewątpliwych walorów literackich okazała się „tendancyjna”, „zapowiadająca socrealizm”, chwalać „nowy porządek przyniesiony na sowieckich bagnietach”. Z kolei Wajdzie zarzucano, że pokazał nieprawdziwy obraz tuż powojennej Polski, choć z drugiej strony podkreślano, że to młody akowiec Maciek Chełmicki, a nie pepeerowiec Szczuka, stał się prawdziwym bohaterem filmu i reprezentantem prawdziwych wartości. Nawet jednak najsurowsi krytycy nie podważyli artystycznych walorów filmu (mistrzowskie operowanie metaforą i ostrymi kontrastami) oraz znakomite aktorstwo, zwłaszcza Cybulskiego i Kobieli, których wielka kariera zaczęła się właśnie od tego filmu.

Maj 1945. Młody akowiec Maciek Chełmicki otrzymuje rozkaz zastrzelenia sekretarza PPR. Przypadkowo zabija kogoś innego. Staje przed koniecznością powtórzenia zamachu. Wieczorem w hotelu trwają przygotowania do bankietu z okazji zakończenia wojny, które uświadamiają mu bezsens zabijania. Jednak wierność przysiędze wojskowej, a tym samym obowiązek podporządkowania się rozkazowi, przeważa szalę. Czyni odpowiednie przygotowania...

Film uhonorowano m.in. nagrodą dla Andrzeja Wajdy na MFF w Wenecji (1959).

Obsada: Z. Cybulski, E. Krzyżewska, A. Pawlikowski, B. Kobiela, I. Machowski, B. Krafftówna.

Przeгляд filmowy **„Kino w PRL - PRL w kinie”** adresowany jest przede wszystkim do młodzieży szkół ponadgimnazjalnych i stanowi interesujące - jak sądzimy - uzupełnienie realizowanych we współczesnej szkole celów edukacji humanistycznej. Układając program kolejnej edycji, staraliśmy się kierować możliwością wykorzystania proponowanych filmów przez uczniów wybierających tematy związane z kulturą i historią najnowszą do ustnej prezentacji maturalnej z języka polskiego.

Mamy nadzieję, że spotka się on ze szczególnym zainteresowaniem nauczycieli historii, języka polskiego i wiedzy o społeczeństwie oraz studentów kierunków humanistycznych. Wierzymy, że Przegląd pozwoli Państwu poznać nie tylko znaczące polskie filmy, które są świadectwem peerelowskiej rzeczywistości, ale także ułatwi zrozumienie najnowszej historii Polski. Ich dobór nie jest przypadkowy – oprócz arcydzieł polskiego kina znalazły się tu także obrazy czasami już dzisiaj zapomniane, niemniej jednak warte obejrzenia. Oprócz produkcji fabularnych pokażemy także dokumenty Polskiej Kroniki Filmowej. Tradycyjnie w każdym spotkaniu wezmą udział historycy z Instytutu Pamięci Narodowej i innych ośrodków naukowych, którzy przed pokazem wygłoszą prelekcję. Będziemy starali się także zapraszać twórców przedstawianych filmów. Udział w Przeglądzie będzie mógł być potwierdzony pisemnym zaświadczeniem, do którego dołączymy zestaw „Biuletynu IPN”.

Przegląd odbywa się w „Kinotece” w Pałacu Kultury i Nauki, raz w miesiącu, we wtorki od godz. 11.30 do 14.00.

WSZYSTKIE POKAZY SĄ BEZPŁATNE!

Szczegółowe informacje:

Sławomir Stępień (IPN), (0-22) 526-19-19, e-mail: slawomir.stepien@ipn.gov.pl. Rezerwacja biletów: „Kinoteka”, tel. (0-22) 826-12-99; (0-22) 551-70-70.

Terminy kolejnych spotkań:

8 stycznia 2008 – Propaganda komunistyczna w filmie, „Wielki Bieg” reż. Jerzy Domaradzki, rok prod. 1981, prem. 1987 [100 min.]

5 lutego 2008 – Artystyczne interpretacje powstań narodowych, „Poznań '56”, reż. Filip Bajon, rok prod. 1996, [105 min.]

4 marca 2008 – Blaski i cienie kariery w PRL oraz jej wpływ na życie bohatera w filmie, „Barwy Ochronne”, reż. Krzysztof Zanussi, rok prod. 1976, [95 min.]

Serdecznie zapraszamy